

Afz. E. v.d. Most
Gaasterland 6
3524 CA Utrecht

PORT BETAALD
LEIDEN

DRUKWERK

Duinschoten 12-120 b
2211 ZC Noordwijkerhout

**RENNUS
AWN.
AFD. RIJNSTREEK**

**MERK-
RUIMTE**

1988 NR.1

"KIJK, EN DAAR KOMT DAN NIET
KANTOORWEN DE PENNINGMEESTER"

Renus is een uitgave van de afdeling Rijnstreek van de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland (A.W.N.).

Renus verschijnt ten minste 3 maal per jaar.

Redactie: E. van der Most.

Redactie adres: Gaasterland 6, 3524 CA Utrecht.

=====

Gegevens mogen worden overgenomen, mits bron vermelding plaats vindt.

=====

Vondstmeldingen

Als u iets gevonden heeft, waarvan u denkt dat het van belang kan zijn, of als u op de hoogte bent van plaatsen waar grondwerk plaats vindt, waarbij eventueel vondsten te verwachten zijn, belt u dan met één van de volgende personen:

Dick van der Kooij, Welterdreef 93, 2253 LJ Voorschoten: 071-764072.

Suus Sprey, Burg. Visserpark 14, 2405 CR Alphen a.d.Rijn: 01720-94986.

Eric van der Most, Gaasterland 6, 3524 CA Utrecht: 030-894247.

Meehelpen op de opgravingen ?

Mocht u belangstelling hebben om actief deel te nemen aan het veldwerk, dan kunt u in de veldwerk agenda zien welke projecten in uitvoering zijn, of uitgevoerd gaan worden. Voor de juiste datum en het juiste tijdstip waarop één en ander plaatsvindt kunt u de telefoonnummers draaien, die vermeld zijn bij "Vondstmeldingen". Met nadruk wordt er nog eens op gewezen, dat ervaring absoluut géén vereiste is.

Restaureren, tekenen, vondstverwerking

Zie voor meer gegevens het artikel over onze werkruimte

Opgave nieuwe leden

Nieuwe leden kunnen zich aanmelden bij de administrateur van de Archeologische Werkgemeenschap voor Nederland, Postbus 100, 2180 AC, Hillegom.

Nieuwe leden worden persoonlijk uitgenodigd voor een eerste kennismaking, waarbij zij/hij wegwijs gemaakt wordt binnen de afdeling.

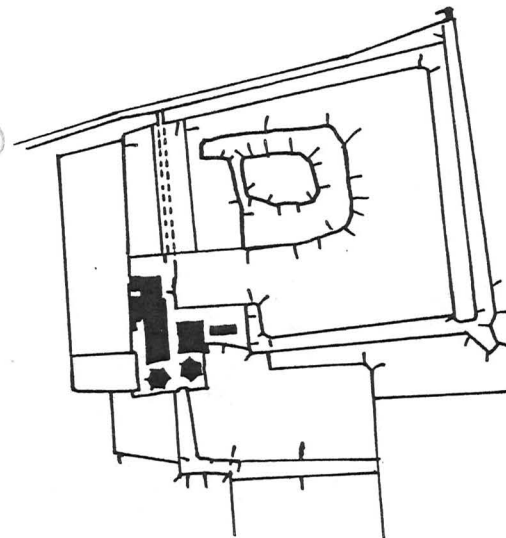
De Rijnenburg bij Hazerswoude

In verband met het onderzoek in het najaar van 1987 en het voorgenomen onderzoek in 1988 leek het van belang alle gegevens eens op een rijtje te zetten.

Wie zich bezighoudt met de geschiedenis van kastelen in Rijnland kan niet om het boek "Kastelen Ridderhofsteden en Buitenplaatsen in Rijnland" van S.J. Fockema Andreae e.a. heen. Op pagina 35 lezen we: "Rijnenburg, onder Hazerswoude, schijnt -evenals Warmond- van den aanvang af uit een binnenplein met woonvleugels te hebben bestaan. Het kasteel moet nog in de 13de eeuw gesticht zijn, misschien wel als grafelijk kasteel; in september 1299 werd het aan Symon van Benthem in bewaring gegeven. In het begin van dit jaar (1299) zou Heer Jan van Renesse zich op "Rinenburch" in gijzeling begeven hebben, maar liet verstek gaan. Hetgeen zijn borg Heer Nicolaes Cats in een ietwat onprettige positie bracht. Bij werkzaamheden op het terrein van de Waterleiding kwam een deel der funderingen, namelijk de poorttoren, een ronde hoektoren en een rechthoekig gebouw ten dele, te voorschijn."

Van laatstgenoemde bodenvondsten bestaat naar ons weten helaas geen tekening. Via de Heer C. Kroon kwam de afdeling in het bezit van een copy van een kadasterkaart uit het begin van de 19de eeuw, van de hand van J. van Beek, landmeter van de Eerste Klasse. Van deze kaart is onderstaande uitsnede afkomstig.

Duidelijk is te zien waar zich een eiland met gracht heeft bevonden. Ook is te zien, dat de noordelijke gracht naar het westen doorloopt en plotseling stopt tegen een perceel waarop de toegangsweg naar de huidige boerderij ligt. Dit is een verkaveling die dateert uit de tijd van de bouw van de boerderij, volgens de gevelsteen was dat 1614. De kadasterkaart werd op dezelfde schaal gebracht als de huidige topografische kaarten, waarna de lokatie van het eiland kon worden bepaald.

Nu blijkt, dat de gebouwen, waarvan sprake is bij Fockema Andreae en die gevonden zouden zijn op het terrein van de Waterleiding zich bevonden moeten hebben op het eiland. Ook de A.W.N.-afdeling Rijnstreek heeft al eens muurwerk gevonden, namelijk in 1976, ook op het terrein van de Waterleiding. Het toen gevonden stuk muur was zeer breed en diep gefundeerd, het was geheel uit kloostermoppen gemetseld. De indruk bestond, dat we hier te doen konden hebben met een donjon. Het muurfragment werd op de overzichttekening ingemeten en het valt daar buiten het eiland, aan de westkant daarvan, maar net buiten de gracht. Uitgaande van deze gegevens valt te denken, dat het kasteel er ongeveer uitgezien moet hebben als Paddenpoel bij Leiden. Het bestaat dan uit: een min of meer rechthoekige voorhof, met poortgebouw, ronde hoektoren en een rechthoekig gebouw. Ten westen hiervan ligt het belangrijkste gebouw, waarschijnlijk een zware woontoren met hoektorens (?) (zie Fockema Andreae, p. 87, laatste alinea).

Afbeeldingen van het kasteel zijn tot nu toe niet gevonden, wel zijn er enkele afbeeldingen van de uit 1614 daterende boerderij.

Tot slot nog enkele belangrijke jaartallen die iets vertellen over het kasteel en zijn omgeving.

1281: Heer Dirk van Teylingen ontving tegen betaling van 1300 pond Hollands en 33 pond het recht op een aantal, reeds voordien door graaf Floris V genoten rechten en revenuen, het uitgestrekte veengebied in leen, dat destijds ten westen van de Gouwe-ambachten nog braak lag. Het gebied rond Hazerswoude is dan in ontginning.

1282: Jacob Cats geeft Reynenburg in leen aan graaf Floris V.

1299: Rijnenburg aan Symon van Benthem in bewaring gegeven.

1314: Opgedragen aan de Graaf en in huur uitgegeven aan Gozewijn van Rossem.

1315: Aan voornoemde in leen gegeven en elk jaar met minstens 100 pond te verbeteren.

1330: Verleend aan Willem van Outshoorn.

1352: in handen van de Graaf.

1357: Verleend aan Bartholomeus van Raaphorst.

1420: Verwoesting van het vierkante getorende slot.

1614: Bouw boerderij.

De tekening op de volgende bladzijde toont de lokatie van het in 1976 gevonden muurrestant (zwart) en de plaatsen waar volgens mondelinge gegevens muurwerk gevonden zou zijn (grijze vlekken). Met een puntering is de ligging van de grachten aangegeven, zoals bekend uit de kadasterkaart.

ARCHEOLOGISCHE WERKGEMEENSCHAP VOOR NEDERLAND

OPROEP

Utrecht, 30-12-1987,

Het bestuur van de afdeling Rijnstreek heeft deze maand een ruimte bezichtigd in een voormalig gemaal op de hoek van de Geregracht en het Plantsoen te Leiden. De afdeling kan deze ruimte mogelijk van de Gemeente Leiden huren als werkruimte.

Het gebouw bestaat uit:

- beganegrond, entree/hal met wasgelegenheid toilet en trap naar zolder.
- kelderruimte (geschikt voor vondstarchief)
- zolder over het hele pand.

De ruimten zijn droog en leeg. Maar..... er moet wél wat gebeuren.

Zo zal er opnieuw electriciteit gelegd moeten worden

een gasaansluiting gemaakt en kachels geplaatst moeten worden

binnen en buiten schilderwerk moeten plaats vinden

een aantal pannen op het dak vervangen moeten worden

een verlaagd plafond op de beganegrond aangebracht moeten worden

een aantal stellingen voor de vondstdozen gebouwd moeten worden

een spoelinstantie gebouwd moeten worden

Voor dit alles wordt natuurlijk getracht een subsidie te verkrijgen, maar alleen daarmee zijn we niet gered.

Het bestuur doet daarom een dringend beroep op de leden voor een geldelijke bijdrage en/of om de handen uit de mouwen te steken.

Daarnaast kunt u de afdeling van dienst zijn, door om u heen te kijken voor bijvoorbeeld 2de hands gaskachels (gevel kachels), partijen (sloop-) hout, een relatie die tegen kostprijs electra, gas, of iets dergelijks kan aanleggen.

WE HEBBEN UW HULP HARD NODIG ! ! ! ! ! ! ! !

Uw geldelijke bijdrage kunt u overmaken op giro rekening 314 92 23, t.n.v. penningmeester A.W.N.-Rijnstreek, G. Louwes, Stationsplein 146, te Leiden. We vragen van de leden een bedrag van f 15,- (maar meer mag natuurlijk ook). Wilt u op uw giro opdracht vermelden: bijdrage werkruimte ? Wilt u meehelpen, neem dan contact op met de voorzitter of de secretaris, hun adressen en telefoonnummers vindt u voorin Renuc.

namens het bestuur, E.v.d. Most

OUDE RIJN

HOGHE RIJNDIJK

460.3

460.2

AWN.

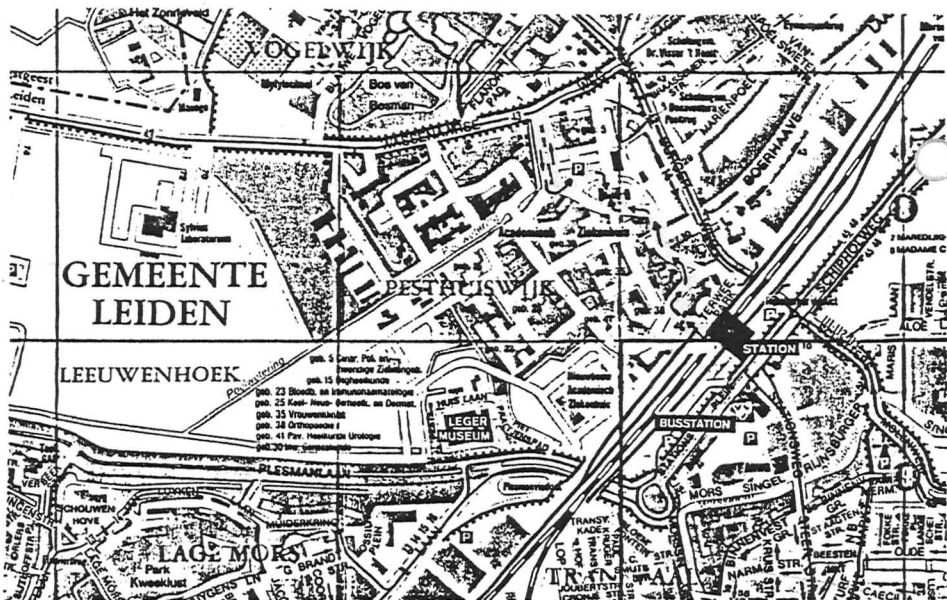
HZW.'87- RIN.

SCHAAL 1:500

ERM

LEZINGEN

De lezingen worden gehouden in gebouw 55, Academisch Ziekenhuis, Rijnsburgerweg 10, Leiden. Alle lezingen beginnen om 20.00 uur, daarna sluiten we de deur. Voor al die leden, die gebouw 55 in het afgelopen jaar niet konden vinden, staat hieronder een kaartje.

Dinsdag 26-01-1988. Prof. Dr. L.P. Louwe Kooijmans verzorgt een lezing over de Bronstijd van de kuststreek. Deze lezing is van belang, omdat de afdeling in 1988 de veldkartering rond Voorschoten voortzet, waarbij we misschien dit soort oude vondsten kunnen verwachten.

Maandag 22-02-1988. H. Brinkerink neemt ons mee naar Sardinië. Zoals gebruikelijk plannen we elk jaar een buitenlands onderwerp. Dit keer dus Sardinië, waarvan de gemiddelde Nederlander nog niet weet, dat het bij Italië hoort, maar er is meer.....

Maandag 25-04-1988. Liesbeth Smits zal ons deze avond iets vertellen over het grafveld van Valkenburg. Een introductie is nauwelijks nodig, want u heeft natuurlijk allemaal "Graven bij Valkenburg II", het onderzoek in 1986 gelezen, met daarin een bijdrage van de sprekerster.

In maart is er géén lezing georganiseerd.

VELDWERK AGENDA

Data voor de diverse veldactiviteiten zijn nog niet vastgesteld. Er kan slechts een opsomming gegeven worden van wat er gaat gebeuren in de eerste helft van 1988.

Waarschijnlijk in januari, sloop van de oude melkfabriek op de Rinenburg te Hazerswoude Rijndijk. Voor onderzoek is hier een Gemeentelijke en een Provinciale subsidie aangevraagd. Doormiddel van zoek sleuven zal getracht worden eventueel aanwezig muurwerk te lokaliseren.

In januari, of februari zal aan De Schans in Alphen aan den Rijn een poging worden ondernomen om de Romeinse (limes-) weg terug te vinden. Ook dit zal een machinaal onderzoek doormiddel van zoek sleuven worden. Ook voor dit onderzoek werd een Gemeentelijke subsidie aangevraagd.

Afhankelijk van het weer, doch zo spoedig mogelijk zal gestart worden met de veldkartering rond Voorschoten.

In de eerste maanden van 1988 zullen er aan de Castellumstraat in Alphen een paar huisjes worden gesloopt, er zullen waarnemingen tijdens de sloop en het ontgraven van een bouwput worden verricht.

In de eerste helft van 1988 zal in Alphen aan de Julianastraat het oude pand van Couvée gesloopt worden. Na bestuderen van de bouwplannen vanaf 1900 is het niet aannemelijk dat er enige resten van de Romeinse nederzetting bewaard kunnen zijn. We zullen ons beperken tot waarnemingen.

In de zomer van 1988 zal het oude voetbalveld van Koudekerk vrij komen, zo snel als mogelijk zullen we dan beginnen met het uitzetten van het meetstelsel. De prikkijzers zullen ons zo snel als mogelijk gegevens moeten verschaffen over de lokatie, uw medewerking wordt hoog op prijs gesteld. Hier tussendoor zullen nog enige onvoorziene noodonderzoekjes ingepland moeten worden. Voor de juiste data, het al dan niet doorgaan, of vervoer naar de diverse lokaties kan contact opgenomen worden met de -op pagina 1 genoemde- mensen.